رویش روان شناسی، سال۱۴، شماره ۶، شماره پیاپی ۱۱۱، شهریور ۱۴۰۴
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),14(6), 2025

پیش‌بینی نگرش به ازدواج در دانشجویان براساس رضامندی زوجیت والدین و نشاط معنوی

Prediction Attitude Towards Marriage in students Base on Parents' Marital Satisfaction and Spiritual Vitality

فرزانه پوررضی
دانشجوی دکترای سنجش و اندازه گیری، گروه روانشناسی، دانشگاه تهران، واحد بین الملل کیش، کیش، ایران.
زهرا نقش (نویسنده مسئول)
دانشیار، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکدهٔ روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
قربان همتی علمدارلو
استاد گروه روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
محمدرضا بردیده
استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد فیروزآباد، فیروزآباد، ایران.

Farzaneh Pourrazi
Ph.D. Student of Evolution and Measurement, University of Tehran, Kish International Campus, Kish, Iran.
Zahra Naghsh *
Associate Professor, Department of Psychology, University of Tehran, Tehran, Iran. Z.Naghsh@ut.ac.ir
Ghorban Hemati Alamdarloo
Professor, Department of Psychology and Education of Exceptional Children, University of Shiraz, Shiraz, Iran.
Mohammad Reza Bardideh
Assistant Professor, Department of Psychology, Firozabad Islamic Azad University, Firozabad, Iran.

چکیده

هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی نگرش به ازدواج در دانشجویان براساس رضامندی زوجیت و نشاط معنوی بود. روش پژوهش توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری کلیه دانشجویان ۱۸ تا ۳۰ ساله دانشگاه‌های شهر شیراز و والدین آنها در بهار ۱۴۰۳ بود که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای تعداد ۳۰۰ نفر از آنها انتخاب و توسط مقیاس رضامندی زوجیت افروز (۱۳۸۹، MSS)، مقیاس نشاط معنوی چپریان و افروز (۱۳۹۵، SVS)، و مقیاس نگرش به ازدواج رابیتین و روزن (۱۹۹۸، MAS) مورد ارزیابی قرار گرفتند. داده‌های پژوهش به روش همبستگی پیرسون و رگرسیون گام‌به‌گام تحلیل شد؛ یافته‌ها نشان داد بین مؤلفه‌های رضامندی زوجیت و نشاط معنوی با نگرش به ازدواج رابطه معنادار (p<۰/۰۵) وجود دارد. یافته‌های حاصل از تحلیل رگرسیون نیز نشان داد سه مؤلفه احساس و رفتار، باور به نشاط معنوی و رفتارهای شخصی زوجین، در مجموع ۲۳/۸ درصد از تغییرات نگرش بدبینانه به ازدواج؛ مؤلفه‌های اوقات فراغت، احساس و رفتار به نشاط معنوی، و احساس و رفتار معنوی، ۳۰/۲ درصد از نگرش خوش‌بینانه، و رفتارهای ارتباطی و اجتماعی، احساس و رفتار، و حل مسأله، ۳۵/۶ درصد از تغییرات نگرش واقع‌گرایانه به ازدواج را پیش-بینی نمودند. با توجه به نتایج، توجه به مولفه‌های رضامندی زوجیت والدین و نشاط معنوی دانش‌جویان برای افزایش نگرش خوش‌بینانه و واقع‌گرایانه به ازدواج تسهیل‌کننده است.

واژه‌های کلیدی: *رضامندی زوجیت، نگرش به ازدواج، نشاط معنوی.*

Abstract

The current research aimed to predict attitudes towards marriage in students based on parents' marital satisfaction and spiritual vitality. The research method was descriptive-correlational. The research statistical population was all students between 18 to 30 years' old in the universities of Shiraz and their parents in the spring of 2024, that 300 of them selected by multi-stage cluster sampling and evaluated by Afrooz Marital Satisfaction Scale (MSS,2010), Afrooz and Chaparian Spiritual Vitality Scale (SVS, 2014), Rabeateen and Rosen Marriage Attitude Scale (MAS, 1998). Research data was analyzed using Pearson correlation and the stepwise regression method. The findings showed that there was a significant relationship (p<0.05) between the components of marital satisfaction and spiritual vitality with attitude towards marriage. the findings of the regression analysis also showed that the three components of feeling and behavior, belief, and personal behaviors predicts in total %23/8 of changes pessimistic attitude towards marriage; components of leisure time, feeling and behavior towards spiritual vitality, and religious feeling and behavior %30/2 of optimistic attitude; and communication and social behaviors, emotion and behavior, and problem solving predicts %35/6 of changes the realistic attitude towards marriage. Therefore, paying attention to the components of parents' marital satisfaction and students' spiritual vitality is a facilitator for increasing optimistic and realistic attitudes towards marriage.

Keywords: *Marital Satisfaction, Attitude Towards Marriage, Spiritual Vitality.*

نوع مقاله : پژوهشی | **دریافت : دی ۱۴۰۳** | **پذیرش: اسفند ۱۴۰۳** | **ویرایش نهایی: شهریور ۱۴۰۴**

مقدمه

ازدواج[1] به عنوان مهم‌ترین و عالی‌ترین رسم اجتماعی برای دستیابی به نیازهای عاطفی همواره مورد تایید بوده است و یکی از قدیمی ترین و گرامی‌ترین رسوم در نظر گرفته می‌شود (راج[2]، ۲۰۱۸). ازدواج، به ارتباط اجتماعی، هیجانی و اخلاقی یک مرد و یک زن اشاره دارد و تعهدی است که موجب می‌شود زن و شوهر زندگی، امکانات و آینده خود را با هم ترکیب کنند (بلیر و مادیگان[3]، ۲۰۱۹). عوامل بسیار زیادی در یک ازدواج موفق دخالت دارند که از آن جمله می‌توان به ملاک‌های فرد برای انتخاب همسر (عباس و فردوس، ۲۰۲۲)، نگرش به ازدواج (دیکونینک[4] و همکاران، ۲۰۲۱) و ویژگی‌های خانوادگی همچون جوّ عاطفی خانواده، رضامندی زوجیت والدین (لی، ۲۰۲۴) و نشاط معنوی (سیلورستین[5] و همکاران، ۲۰۲۳) اشاره نمود.

پژوهش غلامی‌قره‌شیران و همکاران (۱۴۰۱) نشان داده ازدواج مطلوب با نگرش مناسب نسبت به ازدواج رابطه دارد. نگرش[6] عبارت است از یک روش نسبتاً ثابت در فکر کردن و احساس و رفتار نسبت به افراد، گروه‌ها و موضوعات اجتماعی و یا قدری وسیع‌تر هرگونه حادثه‌ای که در محیط و موقعیت فرد رخ می‌دهد (کیم و جانگ[7]، ۲۰۲۴) نگرش‌ها سازه‌هایی مقاوم به تغییرند که در اثر تعامل با والدین و در طولانی مدت شکل گرفته‌اند. نگرش به ازدواج[8] عبارت است از عقیده ذهنی و باور فرد در مورد ازدواج که در مراحل اولیه زندگی شکل گرفته و سازه نسبتاً پایداری است (پارک و هریس[9]، ۲۰۲۳)؛ همچنین یک مکانیسم کلیدی برای پیش‌بینی رفتار واقعی در ازدواج و یکی از بهترین شاخص‌های عملکردی در روابط عاشقانه است (حسینی و همکاران ۱۴۰۰). نگرش به ازدواج و انتظارات زناشویی درک از واقعیت در مورد روابط حاصل از تجربه ناشایست را تشکیل می‌دهد (والچیک[10] و همکاران، ۲۰۱۹). براساس پژوهش‌های مختلف نگرش و تصمیم-گیری در مورد ازدواج به‌عنوان یک رابطه طولانی مدت، مهم است؛ زیرا می‌تواند عواقبی برای شادی، رضایت از زندگی، سلامتی و بهزیستی روانشناختی فرد داشته باشد (دیکونینک و همکاران، ۲۰۲۱).

یکی از متغیرهای تاثیرگذار بر نگرش به ازدواج جوانان، جوّ خانوادگی به ویژه رضامندی زوجیت[11] والدین است (لی، ۲۰۲۴؛ گراور و هلیول[12]، ۲۰۱۹). روشنی (۱۴۰۰) در پژوهشی نشان داد رفتارهای پدر و مادر در تعاملات زناشویی بر نگرش فرزند نسبت به ازدواج تاثیر دارد. باوت[13] و همکاران (۲۰۱۸) نیز معتقد است جوّ اجتماعی خانواده و محیط خانواده‌ی غنی جوّی امن و مطمئن به وجود می‌آورد که در آن فرزندان نگرش مثبتی به ازدواج شکل می‌دهند. برخی صاحبنظران رضامندی زوجیت را تابع مراحل چرخه زندگی می‌دانند و آن را احساس خشنودی، شادی، رضایت و لذت زن و شوهر در همه جنبه‌های زندگی خود در نظر می‌گیرند (یو[14]، ۲۰۲۳). شاه‌مرادی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی نشان داد تمایزیافتگی در ارتباط بین الگوی گفت‌وشنود و جوّ عاطفی خانواده مبدأ با نگرش خوش‌بینانه[15] و واقع-گرایانه[16] به ازدواج نقش میانجی دارد. رضامندی زوجیت سازه‌ایست بسیار پیچیده که می‌توان آن را رضایت متقابل زن و شوهر از جاذبه‌های روانی جنسی یکدیگر و برخورداری از بیشترین احساس آرامش و امنیت روانی در زندگی مشترک دانست (بیرموند و همکاران، ۱۴۰۲؛ اولسی[17] و همکاران ، ۲۰۱۹). بدیهی است که جوّ حاکم بر خانواده، شرایط رشد و بالندگی یا انحراف فرزندان را رقم می‌زند (چن[18] و همکاران، ۲۰۲۲)، در این راستا احقر و همکاران (۲۰۲۳) بیان می‌دارند: سلامت و سعادت جامعه، به سلامت و پویایی خانواده وابسته است و سلامت و تعادل خانواده نیز به کیفیت رابطه زن و شوهر بستگی دارد. زانگ و چن[19] (۲۰۲۰) نیز در پژوهشی به نقش واسطه‌ای تاثیرات انکارناپذیر والدین بر ترجیحات همسر اشاره کردند.

---

1 . marriage
2 . Raymo & Park
3 . Blair & Madigan
4 . De Coninck
5 . Silverstein
6 . attitude
7 . Kim & Jung
8 . attitude towards marriage
9 . Park & Harris
10 . Wolchik
11 . marital satisfaction
12 . Grover & Helliwell
13 . Bovet
14 . Yu
15 . optimistic attitude
16 . realistic
17 . Olcay
18 . Chen
19 . Zhang & Chen

از مؤلفه‌های فردی تاثیرگذار بر انتخاب مطلوب همسر و نیز نگرش مثبت به ازدواج، نشاط‌معنوی[1] است (هایوارد[2] و همکاران، ۲۰۲۴). کریمی و همکاران (۱۴۰۲) در مطالعه‌ای نشان دادند که همبستگی مثبت و معناداری بین نشاط معنوی و رضایت‌مندی زوجین وجود دارد. زمان‌نامیان و همکاران (۱۴۰۱) نیز در پژوهش خود نشان دادند نشاط‌معنوی با سلامتِ روان به عنوان فاکتورهای مؤثر در عملکرد روانی، اجتماعی و هیجانی ارتباط معنادار دارد. نشاط‌معنوی یعنی احساس آرامش، مهرورزی، و امیدبخشی با وارستگی و بخشایش‌گری و برخورداری از طراوت و زلالی درون با باور به خالق هستی (احقر و همکاران، ۲۰۲۳؛ لی و همکاران، ۲۰۱۹). نشاط معنوی رضایت عمیق و لذتی است که در زیر همه امواج سطحی زندگی روزمره وجود دارد، این همان ایمان و شکری است که از درون نشأت می‌گیرد: رشد یافتن از خلال پستی و بلندی‌های زندگی (محمدی و همکاران، ۱۴۰۱). مطالعات نشان می‌دهد رابطه معنی‌دار متقابلی بین دینداری قوی‌تر و احتمال ازدواج بیشتر در گذار به بزرگسالی وجود دارد (سیلورستین و همکاران، ۲۰۲۳). معنویت اخیراً به‌عنوان یکی از جنبه‌های کلیدی زندگی بشر شناخته شده‌است (هوانگ و همکاران، ۲۰۲۲)؛ به عنوان نوعی آگاهی تعریف می‌شود که به افراد اجازه می‌دهد در مورد زندگی، مبدأ و مقصد خود فکر کنند که می‌تواند تاثیر قابل توجهی بر سلامتی داشته باشد، طول عمر و ظرفیت تحمل استرس زندگی را افزایش می‌دهد (دیوید[3] و همکاران، ۲۰۱۹) و به آنها انگیزه می‌دهد تلاش بیشتری برای یافتن راه‌حل و مقابله با مشکلات نشان دهند (آگاروال[4] و همکاران، ۲۰۲۳). تحقیقات نشان داده است سطح بالاتر معنویت در زندگی می‌تواند باعث افزایش شادی و رضایت از زندگی شود و به افراد اجازه می‌دهد تا با مشکلات زندگی کنار آیند (ماتای[5] و همکاران، ۲۰۲۳). رودگر و همکاران (۱۴۰۱) در مطالعه‌ای نشان دادند که افزایش سطح سلامت و جهت‌گیری مذهبی موجب بهبود نگرش مثبت به روابط قبل از ازدواج می‌گردد.

نظر به اهمیت امر ازدواج و لزوم تشکیل خانواده به منظور دستیابی به آرامش، رشد، کمال و تعالیِ نفس و تأمین نیازهای عاطفی، جنسی، ارتباطی، اجتماعی، و روانشناختی جوانان و نیز کشف عوامل و موانع فردی، اجتماعی و خانوادگی مؤثر بر همسرگزینی مطلوب، لزوم انجام پژوهش حاضر تبیین می‌گردد. وجه تمایز پژوهش حاضر با پژوهش‌های پیشین، تمرکز همزمان بر مؤلفه‌های فردی، معنوی و خانوادگی در نگرش به ازدواج است. نقش خانواده به ویژه عملکردی والدین در روابط بین فردی، تعاملِ احساسی، مدیریت هیجانات، حلّ مسأله، مدیریت مسائل اقتصادی، فرزندپروری و اوقات فراغت؛ بعلاوه اهمیت معنویت و سرزندگی معنوی به عنوان نیروی خلق آرامش و مهرورزی، و نیز ایجاد طراوت و زلالی درون با باور به خالق هستی، در این پژوهش کانون توجه و بررسی قرار گرفته است. با توجه به نقش، اهمیت و تاثیرات فردی و خانواده اصلی بر فرایند همسرگزینی جوانانِ در آستانه ازدواج، این پژوهش با هدف پیش‌بینی نگرش دانشجویان نسبت به ازدواج توسط مولفه‌های رضامندی زوجیت والدین و نشاط معنوی آن‌ها صورت گرفت.

روش

پژوهش حاضر توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش کلیه دانشجویان ۱۸ تا ۳۰ ساله دانشگاه‌های شهر شیراز و والدین آنها در بهار ۱۴۰۳ بود که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای و براساس فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ نفر از آنها انتخاب گردید. بدین-صورت که شهر شیراز را به ۳ منطقه جغرافیایی شرق، مرکز و غرب تقسیم شد و تمام دانشگاه‌های دولتی، آزاد، پیام‌نور، فرهنگیان، غیرانتفاعی و علمی-کاربردی و صنعتی را لیست، و از هر منطقه به صورت تصادفی ۲ دانشگاه انتخاب، آنگاه دانشگاه‌های مذکور بر اساس تعداد گروه‌های آموزشی بررسی و از هر دانشگاه چهار گروه را به صورت تصادفی انتخاب و از هر گروه ۱۶ نفر به صورت دردسترس مورد ارزیابی قرار گرفتند. به دلیل ناقص بودن تعدادی از پرسشنامه‌ها در نهایت ۳۰۰ پرسشنامه مورد تحلیل قرار گرفت. پرسشنامه‌های نشاط معنوی و نگرش به ازدواج توسط دانشجویان و پرسشنامه رضامندی زوجیت توسط والدین آنها تکمیل گردید. پرسشنامه دانشجویان در دانشگاه توسط آنها و پرسشنامه والدینشان در منزل توسط پدر یا مادر تکمیل گردید و پیگیری‌های هفت، ۱۴ و ۲۱ روزه از طریق آیدی اخذ شده بدون نام و نشان براساس کدهای تطبیقی جهت عودت تصویرِ پرسشنامه های تکمیل شده، صورت گرفت. معیارهای ورود به پژوهش عبارت بود از: ۱. دانشجو بودن ۲. سن ۱۸ تا ۳۰ سال شرکت‌کنندگان ۳. تمایل به شرکت در پژوهش ۴. مجرد بودن ۵. عدم طلاق والدین؛ و معیارهای خروج از پژوهش نیز عبارت بود از: ۱. ناقص بودن پاسخ‌ها، ۲. عدم تکمیل پاسخ‌نامه توسط والدین. در رعایت ملاحظات

1 . spiritual vitality
2 . Hayward
3 . David
4 . Aggarwal
5 . Mathai

اخلاقی قابل اذعان است که به تمامی شرکت‌کنندگان در تمامی مراحل پژوهش توضیحات لازم ارائه شد و پس از جلب رضایت آن‌ها، اقدام برای اجرا صورت گرفت؛ همچنین به شرکت‌کنندگان خاطرنشان شد، تمامی اطلاعات آنها محرمانه است و حریم خصوصی آنان کاملاً رعایت می‌شود. در نهایت داده ها نیز توسط نرم افزار **SPSS** نسخه ۲۶ و به روش همبستگی پیرسون و رگرسیون گام‌به‌گام تحلیل شد.

ابزار سنجش

مقیاس رضامندی زوجیت[1] (MSS): این مقیاس جهت ارزیابی میزان رضایت زوجین و برای فرهنگ ایرانی توسط افروز در سال ۱۳۸۹ تهیه و طراحی شده است (کریمی و همکاران، ۱۴۰۲). این مقیاس ۱۱۰ ماده دارد که رضایت همسران را در مقیاس چهار درجه‌ای لیکرت از ۱(کاملاً مخالف) تا ۴ (کاملاً موافق) بین نمره ۱۱۰ تا ۴۴۰ می‌سنجد و نمره بیشتر در این آزمون نشان‌دهنده رضایت زناشویی بالاتر است. روش نمره گذاری خرده مقیاس ها عبارتند از : ۱. مطلوب اندیشی همسران (۱۲ سوال) ۲. رضایت زناشویی (۱۱ سوال) ۳. رفتارهای شخصی (۱۸ سوال) ۴. رفتارهای ارتباطی و اجتماعی (۱۲ سوال) ۵. روش حل مساله (۸ سوال) ۶. امور مالی و فعالیت های اقتصادی (۹ سوال) ۷. احساس و رفتار مذهبی (۸ سوال) ۸. روش فرزندپروری (۹ سوال) ۹. اوقات فراغت (۹ سوال) ۱۰. تعامل احساس (۱۴ سوال). ضرایب همسانی درونی برای کل آزمون ۰/۹۵ و برای خرده مقیاس‌ها بین ۰/۸۶ تا ۰/۹۴ است که نشان می دهد مقیاس دارای همسانی درونی مطلوب و مناسب است. ضریب پایایی بازآزمایی ۰/۷۹ نیز حاکی از پایایی و همسانی درونی بالای این مقیاس است (کریمی و همکاران، ۱۴۰۲). روایی همگرای این مقیاس نیز با استفاده از پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ[2] همبستگی ۰/۴۳ را نشان داد که در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است، لذا با ۹۹ درصد اطمینان همبستگی مشاهده شده بین این دو مقیاس معنادار است (اسدی و همکاران، ۱۴۰۱). در پژوهش حاضر پایای آزمون به روش آلفای کرونباخ برای کل آزمون ۰/۸۹ و برای خرده مقیاس ها بین ۰/۸۱ تا ۰/۹۱ به دست آمد.

مقیاس نشاط معنوی[3] (SVS): این مقیاس ۶۰ سوالی به‌وسیله چپریان و افروز در سال ۱۳۹۵ به‌منظور ارزیابی نشاط معنوی ساخته شد. کسب نمره بالای ۱۶۰ نشانگر میزان بالای نشاط معنوی و نمره کمتر از ۶۰ غیرقابل قبول است. این پرسشنامه در طیف لیکرت ۴ درجه ای (از کاملا موافق نمره ۳ تا کاملا مخالف نمره صفر) نمره گذاری می شود و دارای ۲ خرده مقیاس می باشد. ۱. باورها (سوالات ۱۸ الی ۲۵؛ ۴۶ الی ۴۸؛ ۵۰ الی ۵۱؛ و ۵۴ الی ۶۰) و ۲. احساس و رفتار (سوالات ۱ تا ۱۷؛ ۲۶ تا ۴۵؛ سوالات ۴۹، ۵۲، و ۵۳) را شامل می گردد. چپریان و افروز (۱۳۹۵؛ به نقل از احقر و همکاران، ۲۰۲۳)، ابتدا روایی محتوایی را از طریق متخصصان این حوزه مورد بررسی قرار دادند. همچنین با اجرای پرسشنامه روی ۳۰۰۰ دانش‌آموز مقطع متوسط دوم در استان تهران همسانی درونی از طریق ضریب آلفای کرونباخ را برابر با ۰/۹۹ برآورد کردند. برای تعیین همسانی درونی از همبستگی نمره کل با تک تک سؤال‌های تشکیل‌دهنده پرسشنامه استفاده شد. دامنه ضریب همبستگی به‌دست آمده از ۰/۷۴ تا ۰/۹۲ بود که در سطح $p<۰/۰۰۱$ معنادار بود. روایی محتوایی این پرسشنامه زیر نظر چند کارشناس تأیید شده است (محمدی و همکاران، ۱۴۰۱). در پژوهش حاضر برای تعیین پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آلفا برای کل آزمون ۰/۹۱ و برای مؤلفه‌های باور ۰/۸۹ و مؤلفه احساس و رفتار ۰/۹۲ به دست آمد.

مقیاس نگرش به ازدواج[4] (MAS): مقیاس نگرش به ازدواج توسط رابیتین و روزن[5] در سال ۱۹۹۸ ساخته شد که شامل ۲۳ گزاره چهار درجه‌ای لیکرت، از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف که حداقل ۲۳ و حداکثر ۹۲ به دست می آید. نمرات بالاتر نشان دهنده نگرش مثبت تر به ازدواج است. این مقیاس دارای ۴ خرده مقیاس شامل نگرش بدبینانه (۱۴-۲۲-۲۱-۱۳-۱۵-۱۰-۱۷-۴)؛ نگرش خوش بینانه (گویه-های ۲۰-۲۳-۱۹-۹-۱۲-۱۱)؛ نگرش واقع‌بینانه (گویه های ۱۶-۲-۵-۶-۷-۱) و نگرش ایده‌آل‌گرایانه (۸-۱۸-۳) می‌باشد. گزاره‌های ۱، ۳، ۵، ۸، ۱۲، ۱۶، ۱۹، ۲۰، و ۲۳ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. براون و والرین (۲۰۰۱؛ به نقل از غلامی‌قره‌شیران و همکاران، ۱۴۰۱) پایایی این مقیاس را با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۷، و ضرایب همسانی درونی را ۰/۸۹ گزارش نمودند. در ایران این مقیاس توسط نیل‌فروشان و همکاران (۱۳۹۰؛ به نقل از حسینی و همکاران، ۱۴۰۰) ترجمه شده است و آنان ضریب پایایی این مقیاس را به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۷ و به روش بازآزمایی ۰/۹۱ گزارش کرده‌اند. روایی محتوایی و تطابق فرهنگی این مقیاس توسط پنج تن از اعضای

1 . Marital State Scale (MSS)
2 . Communication and Happiness (ENRICH)
3 . Spiritual Vitality Scale
4 . Marriage Attitude Scale
5 . Rabeateen & Rosen

هیئت علمی متخصص در مشاوره خانواده تایید شد. در تعیین روایی همگرایی، مقیاس نگرش به ازدواج همبستگی نمرات آن با نمرات مقیاس انتظار ازدواج محاسبه گردید. ضریب روایی معنادار بوده است و بین این دو مقیاس در کل ۰/۴۳ همبستگی وجود داشته است (شاه‌مرادی و همکاران، ۱۴۰۰). در پژوهش حاضر پایایی آزمون با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۵ و برای خرده مقیاس ها بین ۰/۸۳ تا ۰/۸۸ به دست آمد.

یافته ها

یافته‌های حاصل از اطلاعات جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان نشان داد از بین ۳۰۰ شرکت‌کننده ۷۸/۳ درصد دختر و ۲۱/۶۷ درصد پسر بودند؛ درخصوص والدین نیز ۴۳/۶۷ درصد پدران و ۵۶/۳۳ درصد مادران بودند. یافته‌ها همچنین نشان داد میانگین و انحراف استاندارد سن دانشجویان به ترتیب ۲۱/۸ و ۲/۲ و میانگین و انحراف استاندارد سن والدین آنها به ترتیب ۵۰/۳ و ۵/۶ بود. یافته‌های مربوط به تحصیلات نشان داد ۲۱ درصد از شرکت‌کنندگان دانشجوی کاردانی، ۶۹/۳۳ درصد دانشجوی کارشناسی و نیز ۹/۶۷ درصد دانشجوی فوق‌لیسانس بودند. در خصوص والدین آنها نیز تحصیلات ۸/۶۷ آنها ابتدایی، ۲۶/۶۷ درصد سیکل، ۴۶/۳۳ درصد دیپلم، ۱۲/۶۷ درصد لیسانس، و نهایتاً تحصیلات ۵/۶۸ درصد از والدین فوق‌لیسانس و بالاتر بود. اطلاعات مربوط به اشتغال دانشجویان نیز نشان داد از بین ۳۰۰ شرکت‌کننده ۱۹/۶۷ درصد از آنها شاغل و ۸۰/۳۳ درصد از آن‌ها صرفاً محصل بودند.

جدول ۱: آماره های توصیفی و ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱. رضامندی زوجیت والدین	۱						
۲. باور به نشاط‌معنوی	۰/۳۹**	۱					
۳. احساس و رفتار معنوی	۰/۴۱**	۰/۹۶**	۱				
۴. نگرش بدبینانه به ازدواج	-۰/۳۸**	-۰/۳۶**	-۰/۴۳**	۱			
۵. نگرش خوش‌بینانه به ازدواج	۰/۳۷**	۰/۴۴**	۰/۴۹**	-۰/۴۰**	۱		
۶. نگرش واقع‌گرایانه به ازدواج	۰/۴۱**	۰/۳۳**	۰/۴۳**	-۰/۵۰**	۰/۴۹**	۱	
۷. نگرش ایده‌آل‌گرایانه به ازدواج	۰/۰۶	-۰/۱۶*	-۰/۱۴*	-۰/۵۱**	۰/۲۳**	۰/۲۷**	۱
میانگین	۴۳/۳۷	۴۶/۲۳	۹۱/۰۲	۲۱/۶	۱۵/۷۷	۱۷/۱۳	۸/۲
انحراف‌معیار	۶/۸۷	۹/۰۱	۱۹/۶۹	۴/۸۰	۴/۱۰	۴/۶۳	۲/۱۳
کجی	-۰/۲۳	۰/۱۱	-۰/۱۹	۰/۰۵	-۰/۱۳	-۰/۴۶	-۰/۰۸
کشیدگی	۰/۸۲	۱/۵۶	-۱/۰۸	۱/۱۹	-۰/۳۶	-۰/۴۹	-۰/۵۵

* $p < 0/05$ ** $p < 0/01$

در جدول ۱ میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش ارائه شده است. علاوه بر این میزان کجی و کشیدگی کلیه متغیرهای پژوهش در بازه ۱/۹۶ و ۱/۹۶- قرار دارد که مبین طبیعی بودن توزیع آنها می‌باشد. چنانچه جدول فوق نشان می‌دهد بین رضامندی زوجیت والدین با نگرش خوش‌بینانه و واقع‌گرایانه به ازدواج رابطه مثبت و معنادار (**p**>۰/۰۱) و نیز با نگرش بدبینانه رابطه منفی معنادار (**p**>۰/۰۵) وجود دارد و نیز بین این متغیر با نگرش ایده‌آل‌گرایانه نسبت به ازدواج رابطه معناداری یافت نشد؛ همچنین بین مؤلفه‌های باور به نشاط معنوی، و احساس-رفتار معنوی با نگرش بدبینانه و ایده‌آل‌گرایانه به ازدواج رابطه منفی معنادار (**p**>۰/۰۵) و با نگرش خوش‌بینانه، و واقع‌گرایانه به ازدواج رابطه مثبت معنادار (**p**>۰/۰۱) وجود دارد. جدول فوق همچنین نشان می‌دهد بین رضامندی زوجیت والدین و مولفه‌های نشاوط معنوی دانش‌جویان رابطه مثبت معنادار وجود دارد (**p**>۰/۰۱). از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف برای سنجش نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش استفاده شد و نتایج نشان داد هیچ یک از نمرات متغیرها از منحنی نرمال اختلاف زیادی ندارد (**p**>۰/۰۵). آزمون عدم همخطی بودن متغیرهای مستقل نشان داد مقدار عامل افزایش واریانس برای متغیر رضامندی زوجیت ۲/۲۷۹ و نشاط‌معنوی ۱/۲۷۳ است، که مقدار این نمره در هر دو متغیر مستقل کمتر از ۵ است. علاوه بر این آماره تحمل برای هر دو متغیر مستقل کمتر از ۱ بود که درحد مطلوب و قابل قبول است. همچنین فرض استقلال خطاها با آزمون دوربین واتسون بررسی شد که مقدار بدست آمده (۱/۸۰۸) و (۲/۱۱۸) و (۱/۶۸۸) بیانگر برقرار بودن این مفروضه است و در دامنه قابل قبول ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد.

جدول ۲: نتایج خلاصه مدل تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی نگرش بدبینانه به ازدواج

مدل	R	R^2	R^2 تعدیل شده	خطای استاندارد
۳	۰/۴۹۹	۰/۲۴۹	۰/۲۳۸	۳/۱۲۷

درخلاصه مدل ارائه شده در جدول ۲ درگام سوم ضریب همبستگی چندگانه R=۰/۴۹۹ و ضریب تعیین تعدیل‌شده R^2=۰/۲۳۸ محاسبه شد. بنابراین متغیرهای پیش‌بین می‌توانند ۲۳/۸ درصد از تغییرات نگرش بدبینانه به ازدواج را پیش‌بینی کنند.

جدول ۳: نتایج تحلیل رگرسیون برای پیش بینی نگرش بدبینانه به ازدواج

گام	متغیرهای پیش‌بین	B	β	T	Sig.	R	R^2	F	Sig.
	احساس و رفتار	-۰/۲۴۳	-۰/۹۹۷	-۴/۵۵۵	۰/۰۰۱	۰/۴۹۹	۰/۲۴۹	۳۲/۷۶	۰/۰۰۱
۳	باور	-۰/۳۳۰	-۰/۶۱۸	-۲/۸۹۱	۰/۰۰۴				
	رضایت در رفتارهای شخصی	۰/۰۳۸	-۰/۱۴۲	-۲/۵۳۴	۰/۰۱۲				

در جدول ۳ سطح معناداری محاسبه شده برای F معنادار است (p>۰/۰۰۱). تفسیر ضرایب رگرسیونی استاندارد شده (β) نشان داد با افزایش یک انحراف استاندارد در متغیرهای احساس و رفتار مذهبی، باور به نشاط معنوی و رفتارهای شخصی به ترتیب ۰/۹۹۷-، ۰/۶۱۸- و ۰/۱۴۲- انحراف استاندارد تغییر ایجاد خواهد شد. بنابراین متغیرهای پیش بین قادرند میزان واریانس متغیر وابسته را تبیین کنند.

جدول ۴: نتایج خلاصه مدل تحلیل رگرسیون برای پیش بینی نگرش خوش‌بینانه به ازدواج

مدل	R	R^2	R^2 تعدیل شده	خطای استاندارد
۳	۰/۵۵۷	۰/۳۱۰	۰/۳۰۲	۲/۸۰۸

در خلاصه مدل ارائه شده در جدول ۴، در گام سوم ضریب همبستگی چندگانه R=۰/۵۵۷ و ضریب تعیین تعدیل‌شده R^2=۰/۳۰۲ محاسبه شد. بنابراین متغیرهای پیش‌بین می‌توانند ۳۰/۲ درصد از تغییرات نگرش خوش‌بینانه به ازدواج را پیش‌بینی کنند.

جدول ۵: نتایج تحلیل رگرسیون برای پیش بینی نگرش خوش‌بینانه به ازدواج

گام	متغیرهای پیش‌بین	B	β	T	Sig.	R	R^2	F	Sig.
	رضایت در اوقات فراغت	۰/۱۱۰	۰/۵۳۰	۱۰/۰۵	۰/۰۰۱	۰/۵۵۷	۰/۳۱۰	۴۴/۳۱	۰/۰۰۱
۳	احساس و رفتار به نشاط	۰/۰۵۵	۰/۲۲۴	۴/۳۶	۰/۰۰۱				
	احساس و رفتار معنوی	۰/۰۳۵	۰/۱۵۳	۳/۰۴	۰/۰۰۳				

در جدول ۵ سطح معناداری محاسبه شده برای F معنادار است (p>۰/۰۰۱). تفسیر ضرایب رگرسیونی استاندارد شده (β) نشان داد با افزایش یک انحراف استاندارد در متغیرهای رضایت اوقات فراغت، احساس و رفتار به نشاط معنوی و احساس و رفتار معنوی به‌ترتیب ۰/۵۳۰، ۰/۲۲۴و ۰/۱۵۳ انحراف استاندارد تغییر ایجاد خواهد شد. متغیرهای پیش‌بین قادرند میزان واریانس متغیر وابسته را تبیین کنند.

جدول ۶: نتایج خلاصه مدل تحلیل رگرسیون برای پیش بینی نگرش واقع‌گرایانه به ازدواج

مدل	R	R^2	R^2 تعدیل شده	خطای استاندارد
۳	۰/۶۰۰	۰/۳۶	۰/۳۵۶	۳/۶۱۱

در خلاصه مدل ارائه شده در جدول ۶، در گام سوم ضریب همبستگی چندگانه R=۰/۶۰۰ و ضریب تعیین تعدیل‌شده R^2=۰/۳۵۶ محاسبه شد. بنابراین متغیرهای پیش‌بین می‌توانند ۳۵/۶ درصد از تغییرات نگرش واقع‌گرایانه به ازدواج را پیش‌بینی کنند.

جدول ۷: نتایج تحلیل رگرسیون برای پیش بینی نگرش واقع‌گرایانه به ازدواج

گام	متغیرهای پیش‌بین	B	β	T	Sig.	R	R^2	F	Sig.
	رضایت ارتباطی -اجتماعی	۰/۰۷۵	۰/۲۹۱	۵/۶۱۸	۰/۰۰۱	۰/۶۰۰	۰/۳۶	۵۵/۵۰	۰/۰۰۱
۳	احساس و رفتار به نشاط معنوی	۰/۲۸۱	۱/۱۹۱	۵/۸۹۷	۰/۰۰۱				

رضایت در حل مساله	۰/۴۴۴	۰/۸۶۳	۴/۳۶۸	۰/۰۰۱

در جدول ۷ سطح معناداری محاسبه شده برای F معنادار است (p>۰/۰۰۱). تفسیر ضرایب رگرسیونی استاندارد شده (β) نشان داد با افزایش یک انحراف استاندارد در متغیرهای رضایت ارتباطی-اجتماعی، احساس و رفتار به نشاط معنوی و رضایت در حل مساله به‌ترتیب ۰/۲۹۱، ۱/۱۹و ۰/۸۶۳ انحراف استاندارد تغییر ایجاد خواهد شد. لذا متغیرهای پیش‌بین قادرند میزان واریانس متغیر وابسته را تبیین کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی نگرش جوانان به ازدواج براساس رضامندی زوجیت والدین و نشاط معنوی انجام شد. یافته‌های حاصل از تحلیل رگرسیون نشان داد مؤلفه‌های احساس و رفتار، و باور به نشاط معنوی می‌توانند نگرش خوش‌بینانه، واقع‌گرایانه و بدبینانه به ازدواج را پیش‌بینی کنند. این یافته با نتایج پژوهش‌های هایوارد و همکاران (۲۰۲۴)، سیلورستین و همکاران (۲۰۲۳)، هوانگ و همکاران (۲۰۲۲)؛ همسو بود. در تبیین معناداری این یافته می‌توان گفت نگرش به ازدواج نشان‌دهندهٔ احساسات، تمایلات، پیش‌داوری‌ها، سوگیری-ها، تصورات، ترس‌ها و باورهای فرد در مورد ازدواج است و احتمالاً می‌تواند از نشاط معنوی تأثیر پذیرد (لی و همکاران، ۲۰۱۹). نشاط معنوی موجب امیدواری، هدفمندی و افزایش معنا در زندگی شده و از این طریق بر امید به تشکیل زندگی مشترک تأثیر دارد (ماتای و همکاران، ۲۰۲۳). حسینی‌دولت‌آبادی و همکاران (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای نشان دادند که متغیرهای سلامت معنوی و تاب‌آوری با نگرش مثبت به ازدواج همبستگی مستقیم و معنادار دارند. بدیهی است جوانانی که از موهبت نشاط معنوی بی‌بهره‌اند و در حالات انزوا، تنهایی و افسردگی به سر می‌برند و برنامه، هدف، امید و معنایی در زندگی ندارند، نمی‌توانند نسبت به آینده ارتباطی و زناشویی خوش‌بین بوده و بعضاً با وجود شرایط کافی برای ازدواج و تشکیل خانواده بخاطر بدبینی بدین امر مبادرت نمی ورزند. همچنین در این خصوص قابل اذعان است که احتمالاً فرد با نشاط معنوی بالا انگیزه، امید، هدف، ارزش و برنامه‌های حساب‌شده‌ای برای زندگی و تشکیل خانواده دارد (آگاروال و همکاران، ۲۰۲۳) و نسبت به ازدواج و ایجاد مأمنی برای تأمین نیازهای عاطفی، جسمی، جنسی، و روانشناختی خود خوش‌بین است. زارع‌میرک‌آباد و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهش خود نشان دادند شادکامی اسلامی بر سازگاری زناشویی و تاب‌آوری زوجین دارای تعارض زناشویی تاثیر دارد. مبرهن است در صورت اعتقاد عمیقِ شناختی، احساسی و رفتاری به نشاط معنوی، فرد در کنترل و هوشیاری در موقعیت‌های مختلف، کنترل احساسات و عواطف، حفظ آرامش درونی در موقعیت‌های استرس‌زا، بالابردن سطح آگاهی از واقعیت‌های محیط اطراف، حفظ آرامش ظاهری و درونی توانمند می‌شود (هوانگ و همکاران، ۲۰۲۲). ارتقاء سطح معنوی و دین‌داری، توجه و پایبندی به آداب و سنن و مراسم معنوی، صداقت و درستکاری در رفتار و گفتار، مثبت‌نگری و توجه به کرامت و شأن انسانیت از موهبات نشاط معنوی است که خوش‌بینی و ایده‌آل‌نگری نسبت به پیوندآفرینی و روابط دوتایی در قالب ازدواج به همراه دارد (هایوارد و همکاران، ۲۰۲۴).

همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد که نگرش بدبینانه به ازدواج توسط رضایتِ رفتارهای شخصی والدین قابل پیش بینی است. این یافته با نتایج پژوهش پارک و هریس (۲۰۲۳)، زانگ و چن (۲۰۲۰) و باوت و همکاران (۲۰۱۸) همسو بود. به نظر می‌رسد والدینی که برای فردیت یکدیگر ارزش قائل نیستند و به اراده آزاد یکدیگر در اهتمام به امور شخصی احترام نمی‌گذارند فرزندانی را پرورش می‌دهند که ذهنیت سودار و منفی نسبت به روابط دوتایی و پیوند زناشویی دارند (باوت و همکاران، ۲۰۱۸). فرزندان این خانواده‌ها چون توجه و احترام به حریم شخصی را ندیده‌اند ازدواج را محدودیت و افول آزادی‌های فردی می‌بینند و لذا نسبت به ازدواج نگرش بدبینانه‌ای دارند. در واقع موضوعات شخصی به سلیقه‌ها و رفتارهای فردی والدین اطلاق می‌شود که ممکن است از سوی والد دیگر قابل پذیرش نباشد و مشکل ایجاد کند. پرواضح است اهتمام افراطی والدین به رفتارهای شخصی به اختلال در تعاملات بین‌فردی، روابط اجتماعی، ارتباط با خانواده اصلی و اقوام و دوستان و به‌ویژه خودخواهی فرزندان در روابط بین فردی و موجب الگوبرداری از این رفتارها شده (زانگ و چن، ۲۰۲۰) که نهایتاً به بدبینی نسبت به ازدواج و باور به محدود شدن آزادی عمل این جوانان در آستانه ازدواج منجر می‌گردد.

یافته‌های پژوهش همچنین نشان دهنده پیش‌بینی نگرش خوش‌بینانه به ازدواج توسط رضایت از اوقات فراغت در والدین بود. این یافته با یافته‌های زانگ و چن (۲۰۲۰) و والچیک و همکاران (۲۰۱۹) همسو بود. در این خصوص قابل اذعان است که نگرش‌های کلی والدین درباره روابط و زندگی خانوادگی بر نگرش‌های فرزندان مؤثر است (والچیک و همکاران، ۲۰۱۹). مهارت‌های زندگی از قبیل

الگوهای ارتباطی و سبک‌های سرگرمی و فراغت از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شوند. والدینی که در زندگی مشترک به اوقات فراغت و سرگرمی خانوادگی به موازات کار و اشتغالات اهمیت می‌دهند و نیز در زندگی به امور و فعالیت‌های مشترک اجتماعی، فرهنگی، ورزشی و معنوی اهتمام می‌ورزند الگویی از زندگی مطلوب را در ذهن فرزندان ایجاد می‌نمایند (شاه‌مرادی و همکاران، ۱۴۰۰) که الگوی حاصله توسط این فرزندان بسط و تعمیم پیدا کرده و در زمان ازدواج به شکل‌گیری نگرش خوش‌بینانه و تشکیل زندگی مطلوب منتج می‌گردد. احتمالاً مکانیسم انتقال نگرش‌های زوجی به این صورت است که همان‌گونه که والدین الگوهای مثبت و منفی را به فرزندانشان سرمشق می‌دهند، فرزندان این رفتارها را تعمیم داده و انتظارات خود از ازدواج و دیگر روابط خانوادگی را بسط می‌دهند (روشنی، ۱۴۰۰)

تحلیل رگرسیون همچنین نشان داد، نگرش واقع‌گرایانه دانشجویان نسبت به ازدواج توسط مؤلفه رضایت ارتباطی-اجتماعی والدین قابل پیش‌بینی است. این یافته با یافته های لی (۲۰۲۴)، عباس و فردوس (۲۰۲۲) و گراور و هلیول (۲۰۱۹) همسو بود. در این خصوص قابل تبیین است که خانواده به عنوان بنیادی‌ترین نهاد فرهنگی و اجتماعی، پایدارترین اثرگذاری را بر اعضای خویش دارد (گراور و هلیول، ۲۰۱۹)، به‌طوری‌که نگرش‌ها، رفتارها، باورها و عواطف افراد به شدت تحت تأثیر بستر خانواده است. شیوه های رفتاری و سبک های ارتباطی در خانواده به عنوان شاهراه مراوده و داد وستد عاطفی، خواسته‌ها و نیازها می‌تواند به تامین نیازهای اساسی اعضای خانواده کمک نماید (اولسی و همکاران ، ۲۰۱۹). براساس نظریه یادگیری اجتماعی، باورها و نگرش‌های والدین درباره زندگی زناشویی از طریق الگوپذیری به فرزندان منتقل می‌گردد و نگرش جوانان به ازدواج تحت تأثیر مشاهده رفتارهای والدین در تعاملات زناشویی شکل می-گیرد. نتایج پژوهش چن و همکاران (۲۰۲۲) نشان دهنده نقش حیاتی پدر و مادر در یک ازدواج رضایت‌بخش فرزندان نوجوان آنها است، نتایج همچنین نشان داد وقتی والدین آنها شریک رضایت‌بخشی هستند، فرزندان نوجوان آنها بهتر رشد می‌کنند. یافته های پژوهش لی (۲۰۲۴) حاکی از آن است که محیط خانواده بر نگرش نسبت به ازدواج و روابط تأثیر بسزایی دارد و عواملی مانند ساختار خانواده و کیفیت ازدواج والدین با نگرش زنان نسبت به ازدواج ارتباط تنگاتنگی دارد. بدیهی است فرزندان با مشاهده رضایت ارتباطی والدین به ارزیابی مطلوبیت ازدواج می‌پردازند و بدین‌صورت نگرش فرزندان به ازدواج از مشاهدات و ادراکات آنان از کیفیت روابط والدین در زندگی زناشویی نشأت می‌گیرد (عباس و فردوس، ۲۰۲۲). مبرهن است رفتار والدین در تعاملات زناشویی الگویی برای فرزندان است که تعمیم این الگو توسط فرزندان، نگرش آنان نسبت به ازدواج را پایه‌ریزی نموده و به مدل‌سازی فرزندان از تعاملات والدین در زندگی آینده‌شان منجر می‌شود.

یافته‌ها همچنین نشان‌دهنده پیش‌بینی نگرش واقع‌گرایانه به ازدواج دانشجویان توسط رضایت مشکل‌گشایی والدین است که با یافته-های دیکونینک و همکاران (۲۰۲۱) و راج (۲۰۱۸) همسو است در این خصوص می‌توان گفت یکی از کلیدهای موفقیت‌آمیز عملکرد خانواده، توانایی آنها در حل مشکلات است. هر خانواده در زمان‌های مختلف با چالش‌های متعدد مواجه است که سبک‌های مقابله‌ای و شیوه‌های حل‌مسأله خانواده بر نگاه واقع‌گرایانه فرزندان در برخورد با چالش‌ها به ویژه چالش ازدواج تاثیر دارد. در این راستا تحقیقات نشان می‌دهند خانواده‌هایی که توانایی حل‌مسأله خوبی دارند، و در زمان بروز مشکل عملکرد بهتری دارند؛ نسبت به خانواده‌هایی که از حل مسأله اجتناب می‌کنند یا در رسیدگی به مشکلات خانوادگی ناتوان‌اند، تنش‌ها، تعارضات درون‌روانی، الگوهای ناکارآمد و مشکلات روان-شناختی عدیده‌ای را برای فرزندان خود به ارمغان خواهند گذاشت (راج، ۲۰۱۸؛ زانگ و چن، ۲۰۲۰). پرواضح است زمانی که فرزندان در خانواده مهارت حل‌مسأله را می‌آموزند، اعتماد به نفس آنها تقویت می‌شود، مشکلات رفتاری کمتر و مراحل رشد سالم‌تری را طی می‌کنند. علاوه بر این، مهارت حل‌مسأله در بین والدین و الگوبرداری فرزندان از این مهارت سبب می‌شود تا این فرزندان سلامت عاطفی قوی‌تری داشته و با چالش‌های زندگی به طور مؤثرتر مقابله نمایند و نسبت به ازدواج و تجربه روابط صمیمانه نگرش واقع‌گرایانه، منطقی و مبتنی بر حل‌مسأله را مدنظر قرار می‌دهند.

براساس موارد گفته شده در فوق می‌توان نتیجه گرفت که نگرش نسبت به ازدواج، سازه‌ای است نسبتاً ثابت که در مراحل اولیه زندگی شکل می گیرد و عقیده‌ی ذهنی و باورهای فرد در مورد ازدواج است (دیکونینک و همکاران ۲۰۲۱). شکل‌گیری نگرش به ازدواج از دو رویکرد نظری قابل توجیه است؛ اول آن‌که براساس نظریه دلبستگی رابطه والدین یا مراقبان اولیه (به خصوص مادر) در ایجاد الگوهای فعال درونی نقش دارند (والچیک و همکاران، ۲۰۱۹). الگوهای فعال درونی یکی از مکانیسم‌هایی است که از طریق آن نگرش نسبت به صمیمیت انتقال می‌یابد؛ دوم آن‌که براساس نظریه یادگیری اجتماعی، والدین ایده‌های خود را راجع به رابطه با جنس مخالف را از طریق الگوسازی و یادگیری جانشینی به فرزندان خود انتقال می‌دهند و نگرش فرزندان نسبت به صمیمیت از طریق مشاهده والدین و روابط بین آنها

الگوبرداری می‌شود (ابریشم‌کار و همکاران، ۱۴۰۱) و فرزندان نیز تجربه رابطه خود و والدین را به عنوان مبنایی برای ایجاد صمیمیت در روابط به کار می‌برند.

پژوهش حاضر یک مطالعه مقطعی به روش خودگزارشی و محدود به جامعه دانشجویان ۱۸ الی ۳۰ ساله مجرد در دانشگاه‌های شهر شیراز بود که والدین آنها طلاق نگرفته بودند، لذا در تعمیم آن به جوامع آماری دیگر باید جانب احتیاط را رعایت کرد. پیشنهاد می‌گردد که پژوهش حاضر با روش‌های مختلف پژوهشی همچون فراتحلیل، آزمایشی، مطالعه موردی و روی جوانان غیردانشجو با سنین، تحصیلات و شغل‌های مختلف و نیز در جوامع و شهرهای گوناگون و با طبقات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، معنوی متفاوت نیز اجرا گردد تا بتوان نتایج را مورد مقایسه قرار داد. باتوجه به اهمیت ازدواج و کارکردهای مهم فردی، خانوادگی و اجتماعی آن، پیشنهاد می‌گردد در برنامه-ریزی‌های مرتبط با خانواده با آگاهی‌بخشی به والدین در زمینه نقش مؤثر آنان در نگرش و عملکرد فرزندان در زندگی خانوادگی آینده و ارائه آموزش‌های لازم به والدین، زمینه را برای تقویت نقش تربیتی خانواده بیش از پیش فراهم نمود همچنین با تدارک دوره‌های دانش-افزایی در قالب کارگاه‌های آموزشی توسط اساتید و متخصصان این حوزه به رشد شناختی و عاطفی جوانان در آستانه ازدواج از طریق مؤلفه‌های نشاط معنوی، ملاک‌ها و معیارهای همسرگزینی و آمادگی‌های قبل از ازدواج، نگرش به ازدواج تصحیح و زمینه همسرگزینی مطلوب محیا گردد. نتایج این پژوهش می‌تواند برای سازمان‌های مختلف ازجمله وزارت آموزش‌وپرورش، وزارت علوم، وزارت بهداشت، وزارت فرهنگ و ارشاد، سازمان ورزش و جوانان، سازمان نظام روانشناسی و مشاوره، سازمان بهزیستی، سازمان تبلیغات اسلامی و سایر سازمان‌های که در حیطه حیطه جوانان و ازدواج فعالیت می‌کنند راه‌گشا باشد. در پایان از تمام دانشجویان و والدین آنها و کلیه کسانی که ما را در انجام این پژوهش یاری رساندند تشکر می‌شود.

منابع

ابریشم‌کار، ح.، افروز، غ.، واعظ‌موسوی، م.، و مقدم‌زاده، ع. (۱۴۰۱). تأثیر برنامه آموزشی نشاط معنوی بر ترس از شکست و امنیت روانی ورزشکاران. *مجله علوم روانشناختی. ۲۱(۱۱۷)*، ۱۷۲۹-۱۷۴۲. doi:10.52547/JPS.21.117.1729

اسدی، ر.، افروز، غ.، و ارجمندنیا، ع. (۱۴۰۱). ارزیابی میزان رضایت‌مندی زوجیت در حوزه‌های ده‌گانه زندگی مشترک والدین کودکان خودمانده و عادی. *ماهنامه علوم روانشناختی. ۲۱(۱۱۴)*، ۱۰۶۳-۱۰۷۷. doi:10.52547/JPS.21.114.1063

بیرموند، ی.، امیدی‌ارجنکی، ز، و صالح‌زاده، م. (۱۴۰۲). پیش‌بینی گرایش به خیانت زناشویی براساس استفاده از هرزه‌نگاری اینترنتی با نقش واسطه‌ای کیفیت روابط زناشویی، *پژوهش‌های کاربردی روانشناختی. ۱۴(۴)*، ۱۸۵-۲۰۱. 10.22059/japr.2024.336861.644159

حسینی، ز.، تاجیک‌اسماعیلی، ع.، و محسن‌زاده، ف. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش مفاهیم تئوری انتخاب بر نگرش به ازدواج در افراد در شرف ازدواج با توجه به سبک‌های دلبستگی. *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی. ۲۲(۴)*، ۵۷-۴۳. 10.30486/jsrp.2019.1863480.1727

حسینی‌دولت‌آبادی، ف.، جلالی، م.، و سعادت، س. (۱۳۹۸). نقش سلامت معنوی و تاب‌آوری در پیش‌بینی نگرش مثبت به ازدواج در دانش‌جویان. *رویش روان شناسی. ۸(۴)*، ۱۰۱-۱۱۰. 20.1001.1.2383353.1398.8.4.18.0

رودگر، ح.، یدالله‌پور، م.، خیرخواه، ف.، و خفری، ث. (۱۴۰۱). بررسی ارتباط سلامت معنوی و جهت‌گیری مذهبی با نگرش مثبت به روابط قبل از ازدواج در کاروزران و کارآموزان پزشکی.*نشریه اسلام و سلامت. ۷(۲)*، ۲۸-۱۸. http://iahj.ir/article-1-270-fa.html

روشنی، ش. (۱۴۰۰). نقش تعاملات زناشویی والدین و آموزش‌های آنان در زمینه ازدواج در پیش‌بینی نگرش فرزندان به ازدواج. *پژوهشگاه اسلامی زنان و خانواده. ۹(۲۵)*، ۱۷۵-۱۹۸. https://sid.ir/paper/1031735/fa

زارع‌میرک‌آباد، ا.، قربان‌جهرمی، ر.، خادمی‌اشکذری، م.، و شیوندی‌چلیچه، ک. (۱۴۰۲). تدوین بستهٔ آموزش شادکامی اسلامی: ارزیابی اثربخشی آن بر سازگاری زناشویی و تاب‌آوری زوجین دارای تعارض زناشویی، *پژوهش‌های کاربردی روانشناختی. ۱۴(۴)*، ۱-۱۹. 10.22059/japr.2023.335064.644111

زمان‌نامیان، ک.، یعقوبی، ا.، و محمدی‌آریا، ع. (۱۴۰۱). اثربخشی مداخله روان‌شناختی تکریمی-معنوی خانواده‌محور بر سلامت روان و نشاط معنوی نوجوانان پسر در دوره بلوغ. *علوم پزشکی رازی. ۲۹(۹)*، ۱۹۷-۲۰۸. 10.22038/mjms.2022.64840.3806

شاه‌مرادی، س.، آقابابایی، ر.، و حبیبی، ز. (۱۴۰۰). بررسی رابطهٔ الگوهای ارتباطی و جوّ عاطفی خانواده مبدأ با نگرش به ازدواج: نقش واسطه‌ای تمایزیافتگی. *پژوهش‌های کاربردی روان‌شناختی. ۱۲(۳)*، ۲۸۹-۳۰۵. 10.22059/japr.2021.322585.643821

غلامی‌قره‌شیران، ز.، ثنائی‌ذاکر، ب.، کیامنش، ع.، و زهراکار، ک. (۱۴۰۱). نقش نگرش به ازدواج و بلوغ عاطفی در پیش‌بینی بی‌ثباتی ازدواج زنان و مردان. *مجله علوم روانشناختی. ۲۱(۱۱۶)*، ۱۵۸۱-۱۵۹۸. 10.52547/JPS.21.116.1581

کریمی، ق.، زارع، ن.، نوبختی، س.، و قلی‌زاده، س. (۱۴۰۲). نقش نشاط معنوی در رضایت‌مندی زناشویی و نگرش به فرزندآوری در زوجین، سبک *زندگی اسلامی با محوریت سلامت، ۷(۳)*، ۱۷۷-۱۸۵. https://sid.ir/paper/1130583/fa

محمدی، ع.، افروز، غ.، شاه‌نظری، م.، و قاسم‌زاده، س. (۱۴۰۱). بررسی نشاط معنوی و مهارت‌های ارتباطی دانش‌جویان و دانش‌آموختگان تیزهوش با ورود به دانشگاه قبل از ۱۵ سالگی. *توسعه آموزش جندی شاپور اهواز. ۱۳(۲)*، ۳۲۶-۳۴۵. https://doi.org/10.22118/edc.2022.362819.2181

Abbas, E., & Ferdoos, A. (2022). Uncovering the preferences of highly qualified women during spouse selection from district skardu–gilgit baltistan pakistan. *Pakistan Journal of Humanities and Social Sciences*. *10*(2), 613-625. https://doi.org/10.52131/pjhss.2022.1002.0225

Aggarwal, S., Wright, J., Morgan, A., Patton, G., & Reavley, N. (2023). Religiosity and spirituality in the prevention and management of depression and anxiety in young people: a systematic review and meta-analysis. *BMC psychiatry*. *23*(1), 729-741. https://doi.org/10.1186/s12888-023-05091-2

Ahghar, G., Afroz, G., & Zardkhaneh, S. A. (2023). Designing a model of family-oriented psychological strategies and evaluating its effectiveness on the spiritual vitality of secondary school students. *Journal of Adolescent and Youth Psychological Studies (JAYPS)*, *4*(5), 1-19. https://doi.org/10.61838/kman.jayps.4.5.1

Blair, S. L., & Madigan, T. J. (2019). Dating, marriage, and parental approval: an examination of young adults in china. *Social Science Quarterly*. 100(6), 2351-2368. https://doi.org/10.1111/ssqu.12718

Bovet, J., Raiber, E., Ren, W., Wang, C., & Seabright, P. (2018). Parent–offspring conflict over mate choice: an experimental study in china. *British Journal of Psychology*. *109*(4), 674-693. https://doi.org/10.1111/bjop.12319

Chen, M. T., Lin, G. X., Lu, C., & Chang, Y. P. (2022). Good partners, good parents: Parent relationship satisfaction predicts parenting efficacy for young children. *Applied Research in Quality of Life*, *17*(4), 2405-2422. https://doi.org/10.1007/s11482-022-10043-1

David, R., Singh, S., Ribeiro, N., & Gomes, D. R. (2022). Does spirituality influence happiness and academic performance? *Religions*. *13*(7), 617. https://doi.org/10.3390/rel13070617

De Coninck, D., Van Doren, S., & Matthijs, K. (2021). Attitudes of young adults toward marriage and divorce, 2002–2018. *Journal of Divorce & Remarriage*. *1(62)*, 66- 82. https://doi.org/10.1080/10502556.2020.1833292

Grover, S., & Helliwell, J. F. (2019). How's life at home? New evidence on marriage and the set point for happiness. *Journal of Happiness Studies*. *20(2)*, 373-390. https://doi.org/10.1007/s10902-017-9941-3

Hayward, G. M., Gilliland, C. C., & Denton, M. (2024). Competing Priorities? Testing Multiple Mechanisms That Connect Adolescent Religiosity to Marriage in Young Adulthood. *Social Forces*, *102*(3), 1026-1047. https://doi.org/10.1093/sf/soad097

Hwang, W., Zhang, X., Brown, M. T., Vasilenko, S. A., & Silverstein, M. (2022). Religious transitions among baby boomers from young adulthood to later life: Associations with psychological well-being over 45 years. *The International Journal of Aging and Human Development*, *94*(1), 23-40. https://doi.org/10.1177/00914150211029892

Kim, D., & Jung, H. (2024). The long-term impact of college education on women's attitudes toward marriage and children. *Journal of Family Issues*. *45*(1), 103-123. https://doi.org/10.1177/0192513X221150982

Li, F. (2024). The Influence of Childhood Family Experiences on Women's Attitudes towards Marriage and Relationships. *Journal of Humanities and Social Sciences Studies*, *6*(5), 07-12. https://doi.org/10.32996/jhsss.2024.6.5.2

Li, P.F.J., Wong, Y.J., & Chao, R.C.L. (2019). Happiness and meaning in life: unique, differential, and indirect associations with mental health. *Counselling Psychology Quarterly*. *32(3–4)*, 396–414. https://doi.org/10.1080/09515070.2019.1604493

Mathai, A., Kirmani, M. N., Sharma, P., & Ruhil, S. (2023). Spirituality and happiness among adults: empirical analysis. *Indian Journal of Positive Psychology*, *14*(3), 327-331. https://www.proquest.com/scholarly-journals/spirituality-happiness-among-adults-empirical/docview/2878107499/se-2

Olcay Imamoğlu, E., Ads, M., & Weisfeld, C. C. (2019). What is the impact of choosing one's spouse on marital satisfaction of wives and husbands? The case of arranged and self-choice Turkish marriages. *Journal of Family Issues*. *40(10)*, 1270-1298. https://doi.org/10.1177/0192513X19835874

Park, C., & Harris, V. W. (2023). The impact of attachment styles on attitudes toward marriage: the mediating role of emotional intimacy. *The Family Journal*. *31*(2), 269-277. https://doi.org/10.1177/10664807221124271

Raj, A. (2018). Beyond the statistic: exploring the process of early marriage decision-making using qualitative findings from Ethiopia and India. *BMC Women's Health*. *18*(1), 1-16. https://doi.org/10.1186/s12905-018-0631-z

Silverstein, M., Hwang, W., Kim, J. H., Yoon, J., & Vasilenko, S. A. (2023). The relationship between religiosity and marriage from emerging to established adulthood. *Journal of Adult Development*, *30*(1), 118-130. https://doi.org/10.1007/s10804-022-09416-5

Wolchik, S., Christopher, C., Tein, J. Y., Rhodes, C. A., & Sandler, I. N. (2019). Long-term effects of a parenting preventive intervention on young adults' attitudes toward divorce and marriage. *Journal of divorce & remarriage*. *3(60)*, 284-400. https://doi.org/10.1080/10502556.2018.1528530

Yu, J. J. (2023). Marital satisfaction and parental warmth in predicting children's peer social competence. *Journal of Applied Developmental Psychology*. *85*, 101499. https://doi.org/10.1016/j.appdev.2022.101499

Zhang, L. R., & Chen, W. W. (2020). The mediating role of parental influence on the relationship between adult children's filial piety beliefs and mate preferences. *Evolutionary Psychology*. *18*(4), 1-12. https://doi.org/10.1177/1474704920969110